

A norvég lista „0”-s besorolású könyvtár- és információtudományi folyóiratainak vizsgálata

An Analysis of "Level 0" Library and Information Science Journals in the Norwegian List (Kanalregisteret)

Winkler Bea¹ , Kiszl Péter²

¹ Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Könyvtár- és Információtudományi Intézet
Állatorvostudományi Egyetem, Hutýra Ferenc Könyvtár, Levéltár és Múzeum
winkler.beata@btk.elte.hu

² Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Könyvtár- és Információtudományi Intézet
kiszl.peter@btk.elte.hu

Beérkezett: 2026. 04. 27. / Elfogadva: 2026. 05. 26. / Publikálva: 2026. 06. 15.

A tanulmány a könyvtár- és információtudományhoz (Library and Information Science=LIS) kapcsolódó, a norvég Kanalregisteret alapján „0”-s, vagyis kifogásolható gyakorlatot folytatóként jelölt folyóiratokat vizsgálja. A kutatás célja annak feltárása, hogy a besorolás mennyiben tükrözheti az etikailag problémás vagy predátor publikációs gyakorlatot. A PRISMA ihletésű kiválasztási rendszerrel 27 folyóiratot azonosítottunk. Ezen folyóiratokat több szempont szerint vizsgáltuk annak érdekében, hogy kiderítsük, mennyiben mutatnak a gyenge minőségű, illetve a predátor folyóiratokra jellemző tulajdonságokat.

Az eredmények szerint a vizsgált folyóiratok heterogén képet festenek és nem alkottak egységes csoportot. A mintában jelentős számban szerepelnek olyan kiadványok, amelyeket rangos tudományometriai besorolással rendelkező neves intézmények, szakmai szervezetek adnak ki, amelyek továbbá együttműködnek az átlátható tudományos működést támogató szervezetekkel. Emellett az egyes folyóiratokban egy év alatt megjelenő publikációk mennyisége, az Open Access-modellek megoszlása, a publikációs díjak vagy a közösségi diskurzus alapján sem tekinthetők egyértelműen problémás publikációs gyakorlattal rendelkező csoportnak. A vizsgálat eredményei arra utalnak, hogy a Magyar Tudományos Művek Tára (MTMT) által alkalmazott „0”-s besorolás a könyvtár- és információtudomány területén önmagában nem tekinthető a kifogásolható gyakorlat megbízható indikátorának.

könyvtár- és információtudomány, norvég lista, tudományosság, Open Access, predátor

The study examines journals in the field Library and Information Science (LIS) that are classified as "0" in the Norwegian Kanalregisteret, a category indicating questionable publishing practices. The aim of the research is to assess to what extent this classification may reflect ethically problematic or predatory publishing practices. Using a PRISMA-inspired selection procedure, we identified 27 journals. We then examined these journals against several criteria to determine to what extent they display features commonly associated with low-quality or predatory journals.

The results reveal a heterogeneous picture, as the examined journals do not constitute a uniform group. The sample includes numerous publications issued by well-known institutions and professional organisations, several of which also hold prestigious scientometric rankings and collaborate with organisations that promote transparent scholarly practices. Furthermore, the journals cannot be regarded as a clearly problematic group with respect to publishing practices, which observation is based on such factors as the annual number of published articles, the distribution of Open Access models, publication fees, and community discourse.

The findings suggest that the "0" classification applied by the Hungarian Scientific Bibliography Database (MTMT) cannot, in itself, be considered a reliable indicator of questionable publishing practices in the field of Library and Information Science.

Library and Information Science, Norwegian List, academic rigor, Open Access, predatory journals

1. Bevezetés

Az elmúlt évtizedekben a tudományos publikálás jelentős mértékben átalakult, ami a tanulmányok szerzői és a könyvtárosok számára egyaránt komoly kihívásokat eredményezett. A tudományos folyóiratok szerepe nemcsak a publikációk számának növekedésében, hanem a tudományterületek nemzetközi beágyazottságának erősítésében is megmutatkozik, amit jól példáz egyes folyóiratok hosszú távú fejlődése és nemzetközivé válása is (Károly, Winkler, Kiszl, 2020). Kutatóként egy könyvtáros számára is körültekintést igényel a megfelelő folyóirat kiválasztása. A publikációs kényszer erősödésével párhuzamosan ugyanis megnőtt a problematikus, akár predátor jellegű folyóiratok száma, amely tovább nehezíti a megbízható publikációs csatornák azonosítását (Kiszl, Winkler, 2022). A Nature hasábjain megjelent közlemény szerint „a predátor folyóiratok és kiadók olyan entitások, amelyek az önérdeket a tudományos munka rovására helyezik előtérbe, és hamis vagy félrevezető információk, a legjobb szerkesztői és publikációs gyakorlatoktól való eltérés, az átláthatóság hiánya és/vagy agresszív, válogatás nélküli megkeresési gyakorlat jellemzi őket” (Grudniewicz et al., 2019).

A bölcsész- és társadalomtudományok területén a könyvek és könyvfejezetek vagy a citációs adatbázisok által nem referált egyéb források is jelentős mértékben elterjedtek (Holl, Soós, 2026). A könyvtáros szakember ráadásul sokkal inkább tisztában van a predátor jelenségben rejlő veszélyekkel (Sasvári, Urbanovics, 2023), éppen ezért még inkább szeretné elkerülni.

E kihívásokra reagálva a hazai tudományos infrastruktúrában, különösen az MTMT (Magyar Tudományos Művek Tára)¹ rendszerében, ma már számos olyan indikátor és minősítési szempont érhető el, amelyek támogatják a kutatókat a publikációikhoz legmegfelelőbb folyóiratok kiválasztásában. A könyvtár- és információtudomány (Library and Information Science=LIS) területén (Kiszl, 2024) dolgozó szakemberek előtt ott a lehetőség, hogy ismereteiket kihasználva többféle forrást és értékelési rendszert együttesen vegyenek figyelembe. Ide tartoznak például a folyóiratok értékelésének indikátorai (Impact Factor=IF, Scimago kvartilis stb.), a szerkesztőbizottság összetétele, valamint a megjelent cikkek tematikája, tudományos színvonala, de az is, hogy a kutató olvassa/ismeri-e a folyóiratot (Think. Check. Submit, 2026).

Ma a hazai tudományértékelés rendszerében kiemelt jelentőséggel bír, hogy egy adott folyóirat miként jelenik meg és milyen értékelést kap az MTMT-ben. Ennek kapcsán 2023-ban a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) úgy döntött, hogy a folyóiratok tudományos mivoltának megítélését elősegítendő átveszi a norvég Kanalregisteret kifogásolható, vagyis „0”-s (Nivå 0) besorolását (MTA, 2023a, MTA, 2023b, Kanalregisteret, 2026). Ezért ma azok a folyóiratok, amelyek az MTMT oldalán „kifogásolható gyakorlatot folytató” folyóiratként vannak jelölve, nem kaphatnak tudományos besorolást az MTMT-ben. Ez a lista számos, a könyvtár- és információtudomány területéhez kapcsolódó folyóiratot is tartalmaz (a továbbiakban „0-s” LIS folyóiratok kifejezéssel hivatkozunk rá), így releváns viszonyítási pontként szolgálhat a hazai kutatók számára, és jó példa lehet hasonló vizsgálatokhoz.

A norvég modellben a kutatási teljesítmény értékelése nem kizárólag nemzetközi adatbázisokra épül, hanem egy saját, országos nyilvántartásra, amely a tudományos publikációs csatornákat minősíti. A rendszer a folyóiratok és kiadók jóváhagyásakor formális és szakmai szempontokat egyaránt figyelembe vesz, például az ISSN meglétét, a szerkesztőbizottság tudományos jellegét, a lektorálást és a szerzői kör intézményi sokszínűségét (Røeggen, Sivertsen, 2024).

A kutatás célja annak feltárása, hogy a „0”-s besorolású LIS-folyóiratok minősítése valóban etikai vagy predátor működésre utal-e, vagy inkább az értékelési módszertan sajátosságaiból fakad, valamint annak megvilágítása, hogy e besorolások milyen kapcsolatban állnak a COPE-tagsággal, a JCR IF-fel, az SJR-kvartilissal, az APC mértékével és a publikációs volumenekkel. Nem célunk a norvég lista minősítési rendszerének kritikája, sokkal inkább arra kívánunk rámutatni, hogy minden értékelési rendszer, így a norvég lista is, szükségszerűen rendelkezik korlátokkal, és értékelései sem minden esetben egyértelműek.

2. Elméleti háttér és indikátorok

Európában több országban működik folyóirat-, kiadó-, illetve publikációs csatorna-minősítési rendszer, például Dániában, Finnországban, Norvégiában, Lengyelországban, Olaszországban és Törökországban. Ezek a rendszerek a folyóiratokat, sorozatokat és egyes esetekben a kiadókat különböző szintekbe, kategóriákba sorolják vagy pontozzák. Céljuk, hogy a kutatási teljesítmény értékelésében ne csak a publikációk száma, hanem a közlési helyek tudományos minősége és presztízse is megjelenjen. Egyes rendszerek erősebben támaszkodnak az impakt faktorra, míg mások, különösen az északi országokban, a bibliometriai mutatókat szakértői értékeléssel egészítik ki (Kulczycki et al., 2022).

Általánosságban elmondható, hogy egy olyan, a tudományos kommunikáció és a tudásmegőrzés szempontjából alapvető jelentőségű területen, mint a könyvtár- és információtudomány, indokolt annak vizsgálata, hogy a hazai kutatók számára elérhető nemzetközi szakterületi folyóiratok közül melyek nem kapnak tudományos besorolást a nemzeti tudományos bibliográfiában. E vizsgálat hozzájárulhat ahhoz, hogy árnyaltabb képet kapjunk egy értékelési rendszer szerepéről és korlátairól.

Egy 2020-ban készült felmérés alapján tudjuk: a könyvtár- és információtudomány területén már akkor is jellemző volt, hogy predátor kiadók spam levelek tömeges küldésével igyekeztek szerzőket találni, akik náluk publikálnának (Lund, Wang, 2020).

A citációs és szakirodalmi adatbázisok, mint például a Web of Science² (WoS, Clarivate), a Scopus³ (Elsevier) vagy a LISTA⁴ (Library, Information Science and Technology Abstracts, EBSCO), szakmai szempontok alapján értékeli az általuk referált folyóiratokat. Ilyen szempont több más mellett a lektorálás folyamatának átláthatósága, a szerkesztőbizottság szakmai és földrajzi diverzitása stb. A folyóiratok tudományos súlyának mérésére gyakran használnak olyan folyóirat-metrikákat, mint:

1. a Web of Science adatain alapuló impakt faktor (IF) vagy
2. a Scopus adataira épülő SJR-mutató (Scimago Journal Rank)⁵ és a kapcsolódó kvartilis besorolások.

Ugyanakkor az elmúlt években néhány folyóirat, amely vélhetően nem megfelelő gyakorlatot folytat, számtalan szakterületen ma is jelen van ezekben a mértéktartó szakirodalmi és citációs adatbázisokban (Abalkina, 2022). Ebből következik, hogy a tudományosság és a megfelelő szakmai gyakorlatok alkalmazásának megítélése még a citációs adatbázist készítőik számára sem könnyű feladat.

A nagy tudományos kiadók és szakirodalmi adatbázisok egyaránt egyre határozottabb lépéseket tesznek a tudományos integritást sértő folyóiratok és publikációk kiszűrésére. A Web of Science⁶ és a Scopus⁷ rendszeresen újraértékeli az indexelt folyóiratokat, és a minőségi vagy publikációs aggályokat felvető címeket delistinggel, illetve discontinued státusszal távolíthatja el az adatbázisokból. Hasonló tisztítási folyamatok figyelhetők meg a nagy kiadóknál is, például a Wiley/Hindawi esete jól mutatja, hogy a manipulált lektorálás, paper mill eredetű kéziratok és problémás speciális lapszámok tömeges visszavonásokhoz, folyóiratok megszüntetéséhez és szerkesztőségi folyamatok átalakításához vezethetnek (Fintoft et al., 2023). Ugyanakkor a szakirodalom arra is utal, hogy a delisting és a retraction nem szünteti meg azonnal a problémás közlemények hatását, mivel ezek a cikkek továbbra is idézhetők, és a predátor vagy manipulált publikációs gyakorlatok vélhetően folyamatosan alkalmazkodnak az ellenőrzési mechanizmusokhoz.

Az elmúlt években – talán a technológiai fejlődésnek is köszönhetően – a probléma nem szorult háttérbe, hanem inkább felerősödött. A 2010-es évek közepén a Beall-lista (Beall's list, 2026) volt az egyik legismertebb elérhető forrása a vélhetően predátor folyóiratoknak és kiadóknak. A lista segítségével a szerzők és a tudományos értékelést folytatók igyekeztek megítélni egy-egy folyóirat vagy kiadó szakmai elkötelezettségét a hiteles tudományos publikálás hitvallása mellett.

A COPE (Committee on Publication Ethics)⁸ iránymutatásai a tudományos publikálás etikai alapelveire, a transzparens szerkesztési gyakorlatokra és a megbízható lektorálási folyamatokra épülnek. Mivel a COPE részletes útmutatást nyújt az olyan problémák kezelésére, mint a plágium, az adatmanipuláció vagy a duplikált publikáció, a szervezet által képviselt normák jól használhatók a nem megfelelő vagy predátor gyakorlatot folytató folyóiratok azonosítására is. Ezek alapján a COPE-hoz való kapcsolódás, illetve az ajánlásoknak való megfelelés olyan indikátornak tekinthető, amely a folyóiratok etikai megbízhatóságát és a publikációs folyamat integritását jelzi, így releváns eszköz lehet a tudományosságot vizsgáló rendszerekben.

A Kanálregisteret vagy ahogy hazánkban (hibásan) emlegeti a tudományos közélet, a norvég lista egy tudományos minősítési rendszer, amely a folyóiratokat és a kiadókat különböző szintekbe sorolja tudományos minőségük alapján. A norvég lista minősítése három szintű:

- a 2. kategória a legmegbízhatóbb,
- az 1. kategória az elfogadott publikációs csatornák, amelyek teljesítik a tudományos minimumkövetelményeket és
- a „0”-s kategória, amelyek nem ajánlottak a lista készítői szerint publikálásra (Sasvári, Urbanovics, 2023).

Ehhez kapcsolódóan a Kanálregisteret-ben három index elvárását tüntetnek fel az oldalon az egyes folyóiratok mellett:

1. Az egyik a DOAJ (Directory of Open Access Journals)⁹ indexelés megléte. Ez egy nemzetközi adatbázis, amely minőségileg ellenőrzött, nyílt hozzáférésű (Open Access=OA) folyóiratokat tartalmaz. Az itt indexelt folyóiratok megfelelnek a DOAJ szakmai és etikai követelményeinek, valamint átlátható információt nyújtanak például a közlési díjakról (Article Processing Charge=APC).

2. Az Open Policy Finder (OPF),¹⁰ korábban Sherpa Romeo néven volt ismert. Ez az adatbázis a kiadók nyílt hozzáférési politikáit gyűjti össze. Segítségével megállapítható, hogy egy adott folyóirat milyen feltételekkel engedi a cikkek archiválását (pl. repozitóriumban való elhelyezést), illetve milyen nyílt hozzáférési lehetőségek állnak a szerzők rendelkezésére.
3. A Publishing agreements, vagyis a publikációs megállapodások azt jelzik, hogy egy folyóirat része-e valamilyen intézményi vagy országos publikációs megállapodásnak a listát kiadó országban. Ezek a megállapodások gyakran lehetővé teszik, hogy a szerzők külön díj nélkül vagy kedvezményesen publikáljanak OA formában, amennyiben intézményük részese az adott szerződésnek (pl. hazánkban ilyen megállapodások vannak az Elektronikus Információszolgáltatás – EISZ – keretében).

3. Módszerek

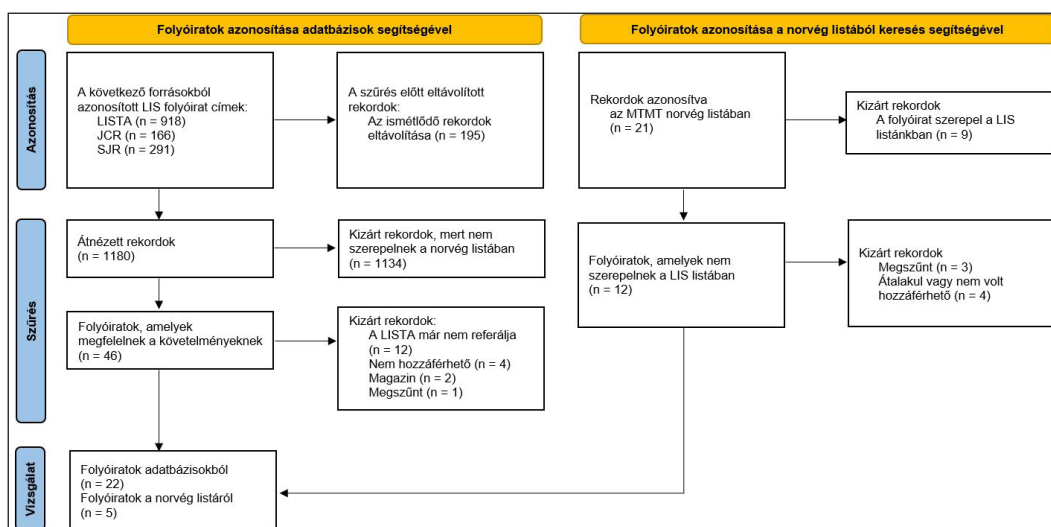
Az adatok terén kutatásunk kiindulási pontja az MTMT oldalán elérhető kifogásolható gyakorlatot folytató folyóiratok listája volt. A letöltés 2026. április 1-jén történt, és összesen 7635 folyóiratcímet tartalmazott. A vizsgálathoz ebből a listából a könyvtár- és információtudomány szempontjából releváns folyóiratokat választottuk ki a PRISMA (Page et al., 2021) ihlette formalizált kiválasztási módszerrel.

A szakterületi relevanciát 3+1 kritérium alapján határoztuk meg. Amennyiben egy folyóirat a négy kritérium közül legalább egynek megfelelt, bekerült az előzetes mintába. A több, egymást kiegészítő adatforrás alkalmazásának célja az volt, hogy a könyvtár- és információtudomány területéhez kapcsolódó folyóiratok körét minél teljesebben reprezentáljuk.

A szakterületi bibliográfiai lefedettséget a LISTA Database Coverage List biztosította, amely elősegíti a tematikailag releváns folyóiratok széles körű azonosítását. Ezt egészítette ki a Journal Citation Reports (JCR) Information Science & Library Science¹¹ kategóriája, valamint a Scimago Journal Rank (SJR) Library and Information Sciences¹² listája, amelyek a nemzetközi tudásmetriai értékelésben használt szigorú szelekciós kritériumok alapján kiválasztott folyóiratok listáját tartalmazzák. A +1 kritérium a címben szereplő „library” (könyvtár) kifejezést jelentette, amely lehetőséget biztosított olyan folyóiratok bevonására is, amelyek nem szerepelnek a vizsgált nemzetközi indexekben, ugyanakkor tematikájuk alapján a könyvtár- és információtudományhoz (is) sorolhatók.

Az indikátorok együttes alkalmazása csökkenti az egyes adatbázisok lefedettségéből fakadó torzításokat, és kiegyensúlyozottabb mintavételt tesz lehetővé, ugyanakkor egyben inkluzívabb kiválasztási stratégiát is eredményez, amely a potenciálisan releváns, de kevésbé látható folyóiratok azonosítását is támogatja.

A kiválasztási folyamatot összefoglalóan az 1. ábra mutatja be. Az első kiválasztási útvonal során a könyvtár- és információtudományhoz kapcsolódó folyóiratokat nemzetközi adatbázisok alapján azonosítottuk. A LISTA, a JCR és az SJR adatbázisokból összesen 918, 166, illetve 291 folyóiratcímet gyűjtöttünk össze. Az összevont listából az ismétlődő rekordokat eltávolítottuk (n=195), így 1180 egyedi rekord maradt további vizsgálatra.

A rekordok szűrését követően kizártuk azokat a folyóiratokat, amelyek nem szerepeltek az MTMT oldalán elérhető norvég listában („0-s” besorolású folyóiratok) (n=1134), így 46 cím maradt a mintában. Ezt követően további minőségi szűrést végeztünk: kizártuk azokat a folyóiratokat, amelyeket a LISTA már nem referált (n=12), amelyek nem feleltek meg a beválasztási kritériumoknak (n=4), vagy magazin jellegűek voltak (n=2), illetve megszűntek (n=1). Ennek eredményeként az adatbázis-alapú kiválasztásból 22 folyóirat került a vizsgálatba.

A második kiválasztási útvonal az MTMT-ben elérhető norvég lista célzott áttekintésére épült a „library” szó keresése által. Ennek során 21 rekordot azonosítottunk, amelyek közül 9-et kizártunk, mivel nem tartoztak a könyvtár- és információtudományhoz. A fennmaradó 12 folyóirat közül további 7 címet zártunk ki, mivel három folyóirat megszűnt, négy esetben pedig az átalakult vagy a nem elérhető weboldal miatt a szükséges adatok nem voltak megbízhatóan hozzáférhetők. Így ebből a kiválasztási útvonalból 5 folyóirat került a vizsgálatba.

A két kiválasztási folyamat eredményét egyesítve 27 „0”-s LIS folyóirat alkotta a vizsgálat alapját. A folyóiratok listája az 1. táblázatban szerepel.

1. táblázat: A vizsgálatba vont 27 folyóirat a 2024. évi értékelési adatokkal (az adatgyűjtés időpontja: 2026. április 2.) (saját szerkesztés)

Folyóirat címe	Kiadó	IF alapján számított kvartilis (JCR)	SJR kvartilis	COPE-tagság	OA modell
Business Information Review	SAGE	n. a.	Q2	igen	hibrid
Collection Management	Taylor & Francis	Q3	Q2	igen	hibrid
College and Undergraduate Libraries	Taylor & Francis	Q3	Q2	igen	hibrid
Encontros Bibli-Revista Eletrônica de Biblioteconomia e Ciência da Informação	Departamento de Ciência da Informação, Universidad	Q3	Q3	nem	gyémánt
IAFOR Journal of Literature and Librarianship	IAFOR	n. a.	Q4	nem	gyémánt
lassist Quarterly	International Association for Social Science Information Service and Technology	n. a.	n.a.	nem	gyémánt
International Journal of Technology, Knowledge and Society	Common Ground Publishing	n. a.	Q4	nem	hibrid
Internet Reference Services Quarterly	Taylor & Francis	n. a.	Q1	igen	hibrid
Journal of Educational Media and Library Science	Tamkang University Press	n. a.	Q2	nem	gyémánt
Journal of Library and Information Sciences	The Brooklyn Research and Publishing Institute	n. a.	n.a.	nem	gold
Journal of Scientometric Research	Phcog.Net.	Q3	Q3	nem	gold
Knowledge Cultures	Addleton Academic Publishers	n. a.	Q1	nem	előfizetés
Legal Reference Services Quarterly	Taylor & Francis	n. a.	Q4	igen	hibrid
Library Hi Tech News	Emerald	n. a.	Q1	igen	előfizetés*
Long Room: Bulletin of the Friends of the Library	Friends of the Library of Trinity College	n. a.	n.a.	nem	előfizetés
Manuscript Studies	University of Pennsylvania Press	van IF, de nincs IF alapján számított kvartilis besorolás	Q2	nem	gyémánt
Medical Reference Services Quarterly	Taylor & Francis	n. a.	Q1	igen	hibrid

1. táblázat: A vizsgálatba vont 27 folyóirat a 2024. évi értékelési adatokkal (az adatgyűjtés időpontja: 2026. április 2.) (saját szerkesztés) (folytatás)

Folyóirat címe	Kiadó	IF alapján számított kvartilis (JCR)	SJR kvartilis	COPE-tagság	OA modell
Mousaion	Department of Information Science, University of South Africa / Unisa Press	n. a.	n.a.	nem	hibrid
Open Information Science	De Gruyter	n. a.	Q2	nem	gold
Partnership: The Canadian Journal of Library and Information Practice and Research	The Partnership	n. a.	n.a.	nem	gyémánt
Perspectivas em Ciencia da Informacao	Escola de Ciencia da Informacao da UFMG (UNIV FEDERAL MINAS GERAIS)	Q4	Q2	nem	gyémánt
Princeton University Library Chronicle	Princeton University Library	n. a.	n.a.	nem	előfizetés
Printing History	American Printing History Association	n. a.	n.a.	nem	előfizetés
Profesional de la Informacion	EPI SCP, Barcelona	Q1(2023)	Q1	nem	gold
South African Journal of Information Management	AOSIS Publishing	Q3	n.a.	igen	gold
Virginia Libraries	Virginia Tech Publishing	n. a.	n.a.	nem	gyémánt
Vjesnik bibliotekara Hrvatske	Hrvatsko knjižničarsko društvo	n. a.	Q3	nem	gyémánt

* „Subscribe to open” kezdeményezésben

Elemzésünk célja tehát annak feltárása, hogy a „0-s” LIS folyóiratok valóban kifogásolható publikációs gyakorlatot folytatnak-e, vagy a besorolás inkább tévedést, esetleg technikai és formai hiányosságokat tükröz.

Az így fókuszba került folyóiratokat egy kötött szempontrendszer tartalmazó táblázat és a hozzá kapcsolódó meghatározott források alapján dolgoztuk fel. A vizsgált adatok és forrásaik az alábbiak:

- Kanalregisteret: indexek értéke (DOAJ, OPF és publishing agreement), és frissült-e, volt-e az oldal alapján „0”-tól eltérő besorolása valaha a norvég listában a folyóiratnak, és ha igen, mikor.
- Honlap (folyóirat), SJR és JCR: kiadó, ország, nyelv, OA, lektorált-e, a szerkesztőség fel van-e tüntetve, a cikkek mennyisége évente (2025-ben) és az APC díja (pénzneme).
- Értékelések: SJR kvartilis besorolás és a JCR impakt faktora.
- COPE-honlap: tag-e?
- Google-, ResearchGate- és Reddit-keresések: „...” is predatory?

Minden, a vizsgálatba vont érték/eredmény/válasz a felvételt követően egy újabb körben ellenőrzésen is átesett, hogy validáljuk az elsődleges adatfelvétel eredményeit. Ez alapján mintegy 3%-ban volt szükség módosításra vagy pontosításra.

A kutatás a következő kérdésekre fókuszál:

K1: A „0-s” LIS folyóiratok etikailag megkérdőjelezhetően működnek, vagy inkább az értékelés módszertani problémája okozza a besorolást?

K2: Van-e kimutatható kapcsolat a „0”-s besorolás és a COPE, az JCR IF vagy az SJR kvartilis besorolás között?

K3: A „0-s” LIS folyóiratok rendelkeznek tipikus predátor jellemzőkkel (pl. magas APC vagy évente megjelenő nagy mennyiségű publikáció)?

4. Eredmények

A többlepcsős szűrés eredményeként a 27 folyóirat közül 22 az adatbázisok, míg 5 a címében szereplő „könyvtár” kulcsszó alapján került a mintába. Jelenleg ezek mindegyike „0”-s besorolással szerepel a norvég listán. Közülük 14 cím a közelmúltban

esett át felülvizsgálaton, amelynek hatására 2026-ban a három indexérték közül legalább az egyiknél új értékelési eredmény jelent meg mellette. Erre látható egy példa a 2. ábrán. Egyelőre azonban nem ismert, hogy ez az új index a „0”-s besorolás változását is eredményezheti-e a jövőben.

Kanalregisteret
Library Hi Tech News
Status: Not approved 0

Basic information

Title: Library Hi Tech News
International title: Library Hi Tech News
URL: <http://www.emeraldinsight.com/>
ISSN (print): 0741-9058

Indexing

- ⊗ Not indexed in Directory of Open Access Journals (DOAJ)
- ⊕ [Open Policy Finder](#)
Updated : 25.04.2026
- ⊗ Not included in publishing agreement

[Read more about Open Access in the Norwegian Register](#)

2. ábra: A Library Hi Tech News besorolása a frissített index adattal 2026. április 25-én a Kanalregisteret felületén (a norvég lista „0”-s besorolásának forrása) (<https://kanalregister.hkdir.no/en/tidsskrift?id=449891>)

A 27 folyóiratból 5 esetben találtuk annak nyomát a honlapon, hogy korábban a „0”-tól eltérő besorolása volt, vagyis ezek leértékelésen estek át. Nem találtunk szignifikáns kapcsolatot az egyes indexek és aközött, hogy egy folyóirat valaha rendelkezett-e „0”-tól eltérő besorolással.

A predátor jelleghez kapcsolódva vártuk és figyelemmel kísértük, hogy a folyóiratok kiadói között megjelennek-e az ismeretebb megkérdőjelezhető publikálási gyakorlattal rendelkezők. Az eredmények alapján a válasz nemleges, ugyanis a folyóiratok 49%-a jegyzett, neves intézmények, könyvtáros szervezetek által közzétett kiadvány, míg a klasszikus nagy tudományos kiadókhöz a folyóiratok 30%-a (8 cím) köthető: Taylor & Francis (5 cím), SAGE, Emerald és a De Gruyter Brill. Még az általánosságban nagy és megbízhatónak tekintett kiadók folyóiratai is megjelennek a „0”-s kategóriában.

A nyelvi megoszlás tekintetében az angol nyelv dominanciája figyelhető meg: 22 folyóirat angol, 2 portugál, míg 3 többnyelvű. A többnyelvű folyóiratok mindegyike közül angol nyelvű publikációkat is. A nyelv és a „0”-stól eltérő besorolás között nem volt kimutatható kapcsolat (korreláció $-0,12$ és $p > 0,05$, vagyis nem szignifikáns), ami arra utal, hogy a publikációk nyelve nem befolyásolja érdemben, hogy egy folyóirat korábban rendelkezett-e a norvég listán a „0”-stól eltérő besorolással.

A nyelvi megoszláshoz kapcsolódva a folyóiratok közel fele az USA-hoz, 2-2 Brazíliához, Nagy-Britanniához és a Dél-afrikai Köztársasághoz köthető, ezenfelül 1-1 Horvátországhoz, Indiához, Kanadához, Spanyolországhoz, Tajvanhoz, és 3 nem besorolt volt.

A folyóiratok nemzetközi megítélését vizsgálva megállapítható, hogy a 27 folyóiratból 19 rendelkezik valamilyen JCR IF vagy SJR kvartilis besorolással (2. táblázat). Fontos kiemelni, hogy minden esetben a legmagasabb elérhető kvartilis besorolást vettük figyelembe, nem kizárólag a könyvtár- és információtudományhoz kötődött. Ennek elsődleges oka, hogy mivel a folyóiratok kiválasztásának alapját nem csupán a JCR vagy a SJR könyvtár- és információtudományi besorolása adta, nem minden folyóirat rendelkezik LIS besorolással a két említett adatbázisban. Az eredmények alapján a vizsgálatba vont és a norvég lista szerint problémásnak minősített folyóiratok jelentős része, 5 cím a SJR szerint Q1-es besorolású, amelyből egy példa látható a 3. ábrán.

2. táblázat: A folyóiratok számának megoszlása a 2024. évi JCR IF és SJR kvartilis alapján (n=27) (saját szerkesztés)

	JCR IF kvartilisa	SJR kvartilis
Q1	0	5
Q2	0	7
Q3	5	3
Q4	1	3

PROFESIONAL DE LA INFORMACION 1386-6710 1699-2407	
MTID:	10009481
Rövid név:	PROF INFORM
További nevek:	El profesional de la información Profesional de la Informacion1 Profesional de la Informacion
ISSN:	1699-2407 1386-6710
Megjelenés:	1992-
Más oldalak:	Honlap SJR URL
Jellemzők:	Tudományos Lektorált WoS indexált SJR indexált Idegennyelvű
Szakterület:	Scopus - Communication Scopus - Information Systems Scopus - Library and Information Sciences WoS - INFORMATION SCIENCE & LIBRARY SCIENCE
IF-es évek:	2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023
SJR (2024):	Scopus - Library and Information Sciences Q1 Scopus - Information Systems Q2 Scopus - Cultural Studies D1 Scopus - Communication Q1
Norvég lista:	2024- Magyarázat

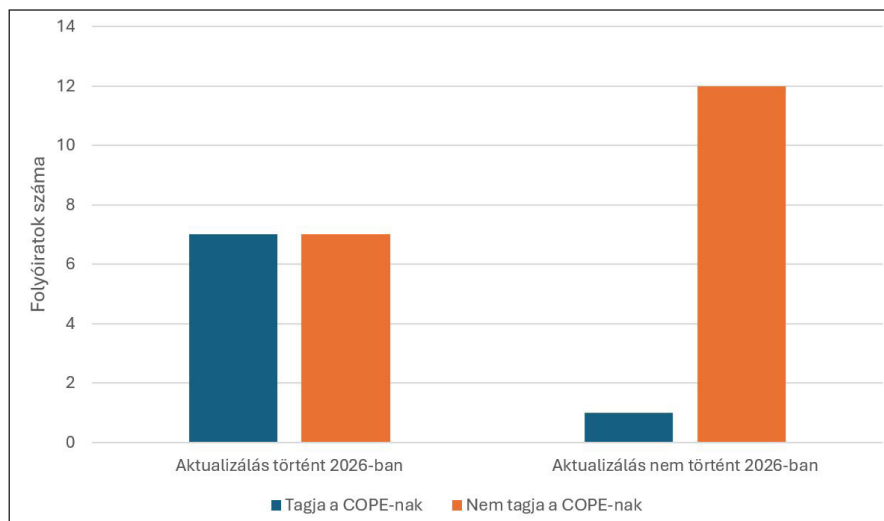
3. ábra: A Profesional de la Informacion című folyóirat az MTMT keresőjében a 2024. évi SJR besorolással (2026. május 5.)
(<https://mtmt.hu/folyoirat>)

Kutatásunk korlátjaként jelentkezik, hogy kis elemszámokkal végeztünk statisztikai elemzéseket. Ezeket kizárólag a vizsgálatba vont folyóiratokra lehet biztosan alkalmazni, általánosságban a norvég listára nem lehet belőlük következtetni. A kvartilis besorolások és a norvég lista indexei közötti kapcsolat vizsgálata során kis/közepes erősségű összefüggést találtunk. Az Open Policy Finder és a kvartilis besorolás megléte között a korreláció 0,45 volt ($p < 0,05$). Ez arra utal, hogy a formális átláthatósági kritériumoknak jobban megfelelő folyóiratok szignifikánsan nagyobb valószínűséggel rendelkeznek nemzetközi besorolással is, ugyanakkor ez az összefüggés nem tekinthető erősnek.

A 27 folyóiratból 8 szerepel a COPE rendszerében. A COPE-tagság szorosabb kapcsolatot mutat az átláthatósággal, mivel az Open Policy Finder esetében a korreláció 0,54 és $p < 0,01$. Ez arra utal, hogy céljából eredően a COPE-tagság az etikai és szabályozási megfelelőséget jelzi, így vizsgálatunkban fontos mutatóként szolgálhat.

A 4. ábra a COPE-tagság és a norvég listában 2026-ban történt indexfrissítés három indikátora (DOAJ, Open Policy Finder, publishing agreement) közötti kapcsolatot mutatja be. Az eredmények alapján megfigyelhető, hogy azok a folyóiratok, amelyeknél történt frissítés, kiegyensúlyozottabban oszlanak meg a COPE-tag és nem COPE-tag folyóiratok között (7-7 cím). Ezzel szemben azon folyóiratok esetében, amelyeknél nem történt frissítés, a nem COPE-tag folyóiratok dominálnak (12 cím), míg a COPE-tagsággal rendelkező folyóiratok száma elenyésző (1 cím). A két változó között a korreláció 0,46 ($p < 0,05$), vagyis közepes erősségű pozitív kapcsolat áll fenn. Ez arra utal, hogy a COPE-tagság és a norvég lista indexelési jelzésének frissítése között

kapcsolat figyelhető meg: a COPE-tag folyóiratok nagyobb valószínűséggel jelennek meg frissített adatokkal a rendszerben. Ugyanakkor az is látható, hogy a frissítés nem kizárólag a COPE-tagságból származik, hiszen nem COPE-tag folyóiratok is jelentős számban voltak szintén érintettek a frissítésben.

4. ábra: A norvég lista 2026-os aktualizálásának és a COPE-tagságnak az összevetése (n = 27) (saját szerkesztés)

A predátor jelleg kiegészítő vizsgálatára kvalitatív kereséseket is végeztünk (ResearchGate Q&A, Google „... is predatory?” és a Reddit felületén). A vizsgálatba vontak közül egyik esetében sem találtunk arra utaló jelet, hogy a szélesebb közösségi tudományos kommunikációban predátor folyóiratként lettek volna azonosítva, ugyanakkor három folyóirat esetében a kiadók szintjén megjelent ilyen jellegű diskurzus.

A folyóiratokat az Open Access elérés és a finanszírozás modellje szerint is elemeztük, amely alapján 5 előfizetési, 5 arany (gold OA), 9 gyémánt OA és 8 a hibrid folyóirat. 7 folyóiratnál volt több mint 2400 EUR az APC és további 6-nál 50–650 EUR közötti.

A vizsgálatba vont 27 folyóirat közül 4 esetében nem volt teljes bizonyossággal megállapítható, hogy egy év alatt mennyi publikáció jelent meg. A 2025-ös év adatai alapján a 23 folyóiratban átlagosan 27 (medián 21) közlemény látott napvilágot, a legkevesebb 6, a legtöbb pedig 73 cikk volt.

A finanszírozási modellek megoszlása, az APC-díjak összege és a megjelent közlemények száma nem támasztja alá azt a feltételezést, hogy a „0-s” LIS folyóiratok túlnyomórészt APC-alapú, profitszerzésre épülő predátor folyóiratok lennének. A 27 folyóiratból 25-nél szerepelt a honlapon, hogy lektorálást végeznek a szakcikkek esetében.

5. Következtetések és összegzés

Vizsgálatunk eredményei alapján megállapítható, hogy a „0-s” LIS folyóiratok heterogén képet mutatnak és nem alkotnak egy-egészen predátor vagy alacsony minőségű publikációs csoportot.

A kiadói háttér elemzése rámutatott, hogy a vizsgált folyóiratok jelentős része intézményi vagy szakmai szervezeti kötődésű, a mintában több nagy, nemzetközileg elismert kiadó (pl. Taylor & Francis, SAGE, Emerald, De Gruyter) folyóiratai is megjelentek. Ez önmagában is kérdéseket vet fel a „0-s” kategória értelmezésével kapcsolatban.

A nemzetközi láthatóságot jelző mutatók alapján a folyóiratok többsége rendelkezik valamilyen tudományometriai besorolással: a Scimago és a JCR alapján több Q1-es folyóirat is található a mintában.

A predátor jelleg vizsgálata sem támasztotta alá a kategória egyértelmű értelmezését: sem a közösségi tudományos diskurzusokban (ResearchGate, Google, Reddit), sem a finanszírozási modellek (OA, APC) vagy a publikációs volumen alapján nem volt azonosítható olyan mintázat, amely a klasszikus, profitszerzésre épülő predátor folyóiratok dominanciáját jelezné a kategóriában.

Mivel a számszerűsítetten megjelenő indexértékek (DOAJ, Open Policy Finder) a publikációs folyamat formalizáltságával és transzparenciájával állnak kapcsolatban, érdekesek a COPE-tagsággal kapcsolatos eredmények, amelyek közepes erősségű kapcsolatot tártak fel a norvég listában az index frissítése és a COPE-tagság között.

Összességében a vizsgálat arra utal, hogy a „0-s” LIS folyóiratok kategóriája nem tekinthető megbízható indikátornak a folyóiratok publikációs gyakorlatának megítélésére. Sokkal inkább olyan kategóriaként értelmezhető, amely a formális, transzparencia- és szabályozási kritériumok felderítésének sikerességére vagy maguknak a kritériumoknak a hiányára érzékeny.

Mindez következményekkel járhat a kutatói teljesítményértékelésben. Amennyiben a „0-s” besorolás implicit módon minőségi kategóriaként alkalmazzák (ahogy például Magyarországon az MTMT rendszerében), fennáll a veszélye annak, hogy legitim, de formálisan hiányos folyóiratok is indokolatlanul negatív megítélés alá esnek. Vizsgálatunk ezáltal hozzájárul ahhoz, hogy árnyaltabb képet kapjunk a folyóiratok tudományosságának megítélésére használt rendszerek működéséről, és rámutat arra, hogy a különböző indikátorok értelmezése során szükséges figyelembe venni azok korlátait is.

Jegyzetek

¹ <https://www.mtmt.hu>

² <https://www.webofscience.com/wos/woscc/basic-search>

³ <https://www.scopus.com/home.uri>

⁴ <https://search.ebscohost.com>

⁵ <https://www.scimagojr.com>

⁶ <https://clarivate.com/academia-government/scientific-and-academic-research/research-discovery-and-referencing/web-of-science/web-of-science-core-collection/editorial-selection-process/journal-evaluation-process-selection-criteria/>

⁷ <https://www.elsevier.com/products/scopus/content/content-policy-and-selection>

⁸ <https://publicationethics.org>

⁹ <https://doaj.org>

¹⁰ <https://openpolicyfinder.jisc.ac.uk>

¹¹ <https://jcr.clarivate.com/jcr/home>

¹² <https://www.scimagojr.com/journalrank.php?category=3309>

Felhasznált és ajánlott források

Abalkina, A. (2024) *Challenges posed by hijacked journals in Scopus*. Journal of the Association for Information Science and Technology, 75(4), p. 395–422. <https://doi.org/10.1002/asi.24855>

Beall's list (2026) *Original list*. Elérhető: <https://bealllists.com> (Utolsó elérés: 2026. 04. 02.)

Grudniewicz, A., et al. (2019) *Predatory journals: no definition, no defence*. Nature, 576, p. 210–212. <https://doi.org/10.1038/d41586-019-03759-y>

Flintoft, L., et al. (2023) *Tackling publication manipulation at scale: Hindawi's journey and lessons for academic publishing*.
<https://doi.org/10.5281/zenodo.10419035>

Holl, A., Soós, S. (2026) *A tudománymetria és az MTMT korlátairól és lehetőségeiről*. Magyar Tudomány, 187(1), p. 85–91.
<https://doi.org/10.1556/2065.187.2026.1.14>

Kanalregisteret (2026) Elérhető: <https://kanalregister.hkdir.no> (Utolsó elérés: 2026. 04. 09.)

Károly, K., Winkler, B., Kizsl, P. (2020) *Across 20 Years: A Bibliometric Analysis of the Journal's Publication Output Between 2000 and 2020*. Across Languages and Cultures, 21(2), p. 145–168. <https://doi.org/10.1556/084.2020.00010>

Kizsl, P. (2024) *Quo vadis, könyvtár- és információtudomány?* Magyar Tudomány, 185(10), p. 1252–1265.
<https://doi.org/10.1556/2065.185.2024.10.2>

Kizsl, P., Winkler, B. (2022) *A tudományos jelenlét tudománymetriai megközelítései*. In: Klaudy, K., Robin, E., Seidl-Péché, O. (szerk.) Bevezetés a fordítás és a tolmácsolás kutatómódszertanába. p. 141–164. ELTE BTK Fordító- és Tolmácsképző Tanszék; Magyar Alkalmazott Nyelvészek és Nyelvtanárok Egyesülete, Fordítástudományi Szakosztály, Budapest. ISBN 978-963-489-475-9
<https://doi.org/10.21862/kutmodszertan1/9>

Lund, B. D., Wang, T. (2020) *An analysis of spam from predatory publications in library and information science*. Journal of Scholarly Publishing, 52(1), p. 35–45. <https://doi.org/10.3138/jsp.52.1.03>

Kulczycki, et al. (2022) *Uses of the Journal Impact Factor in national journal rankings in China and Europe*. Journal of the Association for Information Science and Technology, 73, p. 1741–1754. <https://doi.org/10.1002/asi.24706>

MTA (2023a) *Javaslatok a kifogásolható gyakorlatot folytató folyóiratok cikkeinek kezelésére – az MTA ajánlásai az új típusú publikációs visszaélésekkel kapcsolatban*. Elérhető: https://mta.hu/mta_hirei/javaslatok-a-kifogasolhato-gyakorlatot-folytato-folyoiratok-cikkeinek-kezelesere-az-mta-ajanlasai-az-uj-tipusu-publikacios-visszaelesekkel-kapcsolatban-113234 (Utolsó elérés: 2026. 04. 02.)

MTA (2023b) *Javaslatok a kifogásolható gyakorlatot folytató folyóiratok cikkeinek kezelésére*. Elérhető: https://mta.hu/data/dokumentumok/egyeb_dokumentumok/2023/javaslatok_a_kifogasolhato_gyakorlatot_folytato_folyoiratok_cikkeinek_kezelesere-NET.pdf (Utolsó elérés: 2026. 05. 09.)

Page, M. J., et al. (2021) *The PRISMA 2020 statement: an updated guideline for reporting systematic reviews*. BMJ, p. 372.
<https://doi.org/10.1136/bmj.n71>

Røeggen, V., Sivertsen, G. (2024) *A tudományos folyóiratok, sorozatok és kiadók norvég nyilvántartása*. Magyar Tudomány, 185(1), p. 135–142. <https://doi.org/10.1556/2065.185.2024.1.15>

Sasvári, P., Urbanovics, A. (2023) *„A kifogásolható gyakorlatot folytató folyóiratok listája”, tudományos kiválóság vagy tudományos hitelesség?* Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 70(4), p. 463–471. <https://doi.org/10.3311/tmt.13275>

Think. Check. Submit. (2026) *About predatory publishing*. Elérhető: <http://thinkchecksubmit.org/> (Utolsó elérés: 2026. 04. 02.)